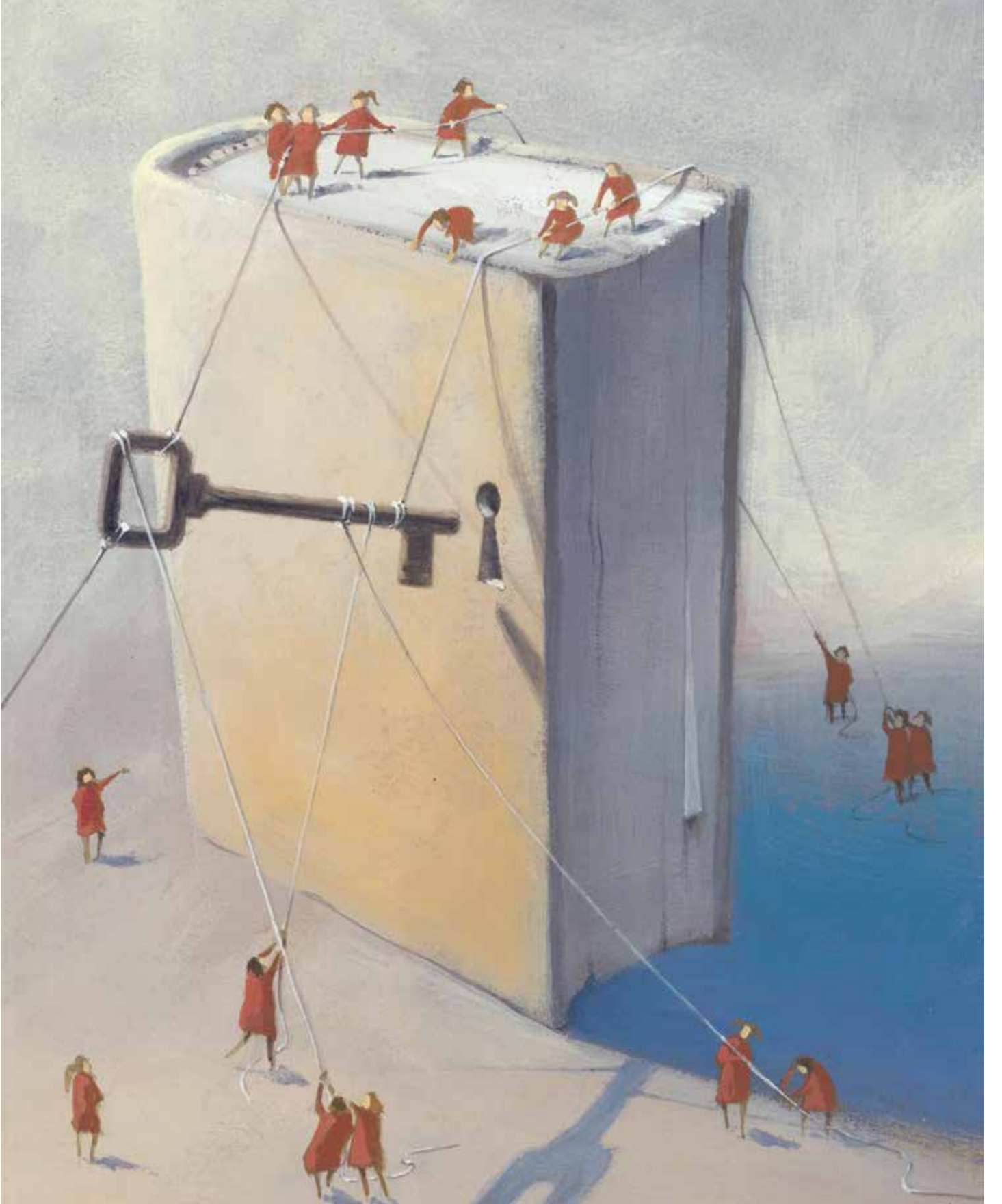

**AYDIN
DOĞAN
VAKFI**

**Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar
Aydın Doğan Vakfı'nın Kız Çocukların
Güçlenmesi için Faaliyetleri**

Aydın Doğan Vakfı tarafından hazırlanmıştır.

Ekim 2018

Editör:

Ertuğrul Polat

Kapak Karikatürü:

Alessandro Gatto, İtalya

34. Uluslararası Karikatür Yarışması

Tasarım:

Finar

Ertuğrul Polat

Ertuğrul Polat, Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nden lisans, Oxford Üniversitesi'nden karşılaştırmalı sosyal politika alanında yüksek lisans diploması aldı. Yüksek lisans sonrası Eğitim Reformu Girişimi'nde araştırmacı olarak çalıştı; nitelikli eğitime erişimde eşitsizlikler, mülteci çocukların eğitimi, erken çocukluk eğitimi gibi alanlarda araştırma ve savunu faaliyetlerinde bulundu ve Eğitim İzleme Raporu'nun koordinasyonunda görev üstlendi. 2018 yılı itibarıyla Oxford Üniversitesi'nde sosyal politika alanındaki doktora çalışmalarına devam ediyor. Çalışma alanları arasında sosyal devletin çocuk politikaları, ebeveynlere ve özellikle babalara yönelik politikalar, toplumsal cinsiyet ve eğitim politikası bulunuyor.

İçindekiler

02	Kısaca Aydın Doğan Vakfı
06	Giriş
12	Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar: Aydın Doğan Vakfı'nın Kız Çocukların Güçlenmesi İçin Faaliyetleri
32	Eğitimden Sağlığa, Kültürden Bilime Kadar Gereklili Olan Her Alanda Katkı
34	Kaynaklar

"Genç kızlarımızın ve kadınlarımızın güçlenmek için destek almaya ihtiyaçları yok. Zira onlar zaten güçlü. Bu noktada asıl yapılması gereken onların güçlü yanlarını vurgulamak, bu güçlerini sergilemelerinin önündeki engelleri kaldırmaktır."

Hanzade Doğan Boyner
Aydın Doğan Vakfı Başkanı

Kısaca Aydın Doğan Vakfı

Temelleri 1996 yılında atılan Aydın Doğan Vakfı, toplumun eğitim ve kültür düzeyini geliştirmek üzere yatırımlar yapmakta ve büyük ölçekli etkinlikler düzenlemektedir.

Aydın Doğan Vakfı

Temelleri 1996 yılında atılan Aydın Doğan Vakfı'nın kuruluş amacı, tarafsız ve doğru bilginin ulaşılabilir olması, toplumun sorunlarını özgür ve adil bir biçimde çözümlenebilmesi, eğitim ve kültür düzeyinin artırılması için yatırımlar yapılması ve buna yönelik çalışmaları desteklemektir.

Aydın Doğan, Vakfın kurucusu ve Onursal Başkanı'dır.

Kamu yararı gözetilerek yapılan Vakıf faaliyetleri, özellikle son dönemde eğitim alanına yoğunlaştırılmış, kültür, kamu sağlığı, bilimsel araştırma, spor ve ekonomi alanlarında da çeşitli faaliyetler yürütölmeye devam edilmiştir. Doğan Grubu şirketlerinin gerçekleştirdiği bütün sosyal ve kültürel faaliyetler ve sosyal sorumluluk projeleri de Aydın Doğan Vakfı'nın çalışmalarına güç katmaktadır.

Eğitim, özellikle de genç kızların eğitimi, Aydın Doğan Vakfı'nın kuruluşundan bugüne kadar misyon edindiği, öncelikli destek alanlarından biri olmuştur. Eğitime yapılan destek ve teşvikler ile hem ekonomiye ve nitelikli işgücü gelişimine katkı yapmak hem de genç kızlarımızın topluma üretken bireyler olarak katılmasını sağlamak amaçlanmaktadır.

Aydın Doğan Ödülü

Aydın Doğan Vakfı, ülkemizde kültür, sanat, edebiyat ve bilim alanlarında yaratıcı insanları teşvik etmek ve çalışmalarını ödüllendirmek amacıyla kurucusu Aydın Doğan adına 1996 yılında bir ödül tesis etmiştir. Aydın Doğan Ödülü, her yıl farklı dallarda yaşam boyu üstün başarıya ulaşmış kişilere verilmektedir. Ödül verilecek alanlar Yönetim Kurulu tarafından titizlikle belirlenir ve seçici kurulların alanın en yetkin ve kararlarında tarafsızlığa özen gösteren kişilerden oluşması sağlanır.

AYDIN DOĞAN
ULUSLARARASI
KARIKATÜR
YARIŞMASI
INTERNATIONAL
CARTOON
COMPETITION

Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması

Şiddet ve ayrımcılığın evrensel etik normları tehdit ettiği günümüz dünyasında, hoşgörü her zamankinden daha önemlidir. Karikatür hoşgörü ve sağduyuya dayalı, farklı düşünce ve inançlara açık bir topluma doğrudan katkı sağlayabilecek bir sanat dalıdır. Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması, 1983 yılından bu yana bu anlayış çerçevesinde düzenlenmektedir. Bugüne dek 137 ülkeden 7.800'ü aşkın sanatçının katıldığı yarışma, dünyada "Karikatürlerin Oscarı" olarak bilinmektedir.

Genç İletişimciler Yarışması

GENÇ
İLETİŞİMCİLER
YARIŞMASI

Aydın Doğan Vakfı, iletişim dünyasındaki gençlere katkıda bulunmak, yaratıcılığı teşvik etmek, kaliteyi ödüllendirmek ve kuralların belirlenmesine katkı sağlayabilmek amacıyla her yıl üniversite öğrencileri arasında Genç İletişimciler Yarışması'nı düzenlemektedir. Yarışma, üniversite öğrencilerinin iletişim dünyasının genç liderleri olarak yetişmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Her kız çocuğu için,
kaliteli eğitim şansı

Giriş

Türkiye’de kız çocukların okullulaşmasında son yıllarda büyük ilerlemeler kaydedildi. Özellikle 1997 yılında gerçekleştirilen Temel Eğitim Reformu ile beraber sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesi okul dışındaki kızların oranını önemli ölçüde azalttı.

Türkiye, 2016 yılı itibarıyla ne işte ne okulda olan 15-29 yaş arası genç kız ve kadınların aynı yaş grubu içindeki oranının en yüksek olduğu ülkedir (OECD, 2017b). Türkiye’de 15-29 yaş arası genç kız ve kadınların %41,5’i hem okulda değil hem de herhangi bir işte çalışmıyor. Bu oran erkekler için %15,2 olup iki cinsiyet arasında büyük bir uçurum bulunuyor. Bu tablo, genç kız ve kadınların güçlenmesi yolunda ele alınması gereken en önemli sorunlar arasında yer alıyor.

Bu kitapçıkta öncelikle dünyada ve Türkiye’de kız çocukların eğitime erişimi ve güçlenmesi ile ilgili küresel hedefler ele alınıyor ve en güncel veriler doğrultusunda mevcut durum ortaya konuyor. İkinci bölümde, Aydın Doğan Vakfı’nın kız çocuklar için yaptığı çalışmaları bu veriler ve akademik çalışmalar ışığında inceleniyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Doğrultusunda dünyada ve Türkiye’de Kız Çocukların Eğitime Erişimi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

2015 yılının Eylül ayında Devlet Başkanları, dünya liderleri, Birleşmiş Milletler’in (BM) üst düzey temsilcileri ve sivil toplum BM Genel Kurulu’nda aşırı yoksulluğu sona erdirmek, eşitsizlik ve adalet ile mücadele ve iklim değişikliğini düzeltme amaçları doğrultusunda ve 2030 yılına kadar gerçekleştirmek hedefiyle Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ni (SKH) kabul ettiler. Bunların içinde 4. ve 5. hedefler olan “nitelikli eğitim” ve “toplumsal cinsiyet eşitliği”, küresel kalkınma için ortaya konan yoksulluğa, açlığa ve eşitsizliklere son verilmesi, barış ve adaletin sağlanması, yenilikçilik gibi diğer hedeflere ulaşılabilmesi için temel teşkil etmesi açısından çok önemli bir yer tutuyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 4 **Nitelikli Eğitim**

Kapsayıcı ve eşitlikçi, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi

4.1. 2030'a kadar **bütün kız ve erkek çocuklarının** ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması

4.2. 2030'a kadar **bütün kız ve erkek çocuklarının** onları ilköğretime hazır hale getirecek kaliteli okul öncesi eğitime erişimlerinin güvence altına alınması

4.3. 2030'a kadar **bütün kadın ve erkeklerin** erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yüksek öğretime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması

4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılğan durumdaki çocuklar dâhil, kırılğan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

4.6. 2030'a kadar bütün gençlerin ve **hem kadın hem de erkek olmak üzere** yetişkinlerin büyük bir bölümünün okuryazar olmasının ve matematiksel beceriler kazanmasının güvence altına alınması

4.7. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, **toplumsal cinsiyet eşitliği**, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi

- 5.1.** Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi
- 5.2.** Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması
- 5.3.** Çocuk evliliği, erken yaşta zorla evlendirilme ve kadın sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması
- 5.4.** Ücretsiz bakım ve ev işlerinin kamu hizmetleri, altyapı ve sosyal koruma politikalarının sağlanması ve hane ve aile içinde sorumluluğun ulusal açıdan uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi yoluyla tanınması ve değer görmesi
- 5.5.** Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması
- 5.6.** Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferansları sonucunda ortaya çıkan konferans çıktılarına uygun olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına evrensel erişimin sağlanması

Nitelikli eğitim ve toplumsal cinsiyet eşitliği hedefleri, tüm kız ve oğlan çocukların okula erişimlerinin ve toplumsal hayata tam katılımlarının sağlanmasını gerektiriyor. Özellikle Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin sağladığı ivmeyle 2000 yılından bu yana eğitime erişim uluslararası düzeyde politika yapımcıların üzerinde önemle durduğu gündem maddelerinden biri haline gelirken, kız çocukların okullulaşma noktasında dezavantajlı konumda bulunmaları tüm çocukların eğitim hakkından faydalanması yolunda en büyük engellerden birisi olarak görüldü (Şaşmaz, 2016). Aradan geçen zaman boyunca kızlar ve oğlanların okullulaşma oranları arasındaki farkın kapatılmasında önemli mesafe kat edilse de, **eğitime erişimde cinsiyet eşitliği 2015 itibarıyla dünyadaki ülkelerin ilköğretimde %66'sında, ortaöğretimde ise yalnızca %25'inde sağlanabilmiş durumdadır ve okul dışındaki kız çocukların sayısı oğlanlardan 5 milyon daha fazladır (UNESCO, 2018).**

Millî Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kız ve oğlanlar arasındaki net okullulaşma oranındaki farkın kapanmış durumda olduğu görülüyor.

Türkiye'de kız çocukların okullulaşmasında son yıllarda büyük ilerlemeler kaydedildi. Özellikle 1997 yılında gerçekleştirilen Temel Eğitim Reformu ile beraber sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesi okul dışındaki kızların oranını önemli ölçüde azalttı. Millî Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kız ve oğlanlar arasındaki net okullulaşma oranındaki farkın kapanmış durumda olduğu görülüyor (MEB, 2018).

Öte yandan özellikle ortaöğretimdeki okullulaşma oranları halen arzu edilen seviyede değil. 14-17 yaş grubundaki okullulaşma oranlarına bakıldığında Türkiye'de halen yaklaşık 250.000 genç kızın okul dışında bulunduğu anlaşılıyor (MEB, 2017; TÜİK, 2018)¹. Buna ek olarak, gerçekte eğitime erişim probleminin bu sayılardan daha büyük olduğunun altının çizilmesi gerekiyor. Bunun sebebi okullulaşma verisinin sadece okula kaydı dikkate almasıdır, oysaki eğitime erişimi düşünürken devamsızlık ve okuldan erken ayrılma verisinin de göz önünde bulundurulması gerekiyor.

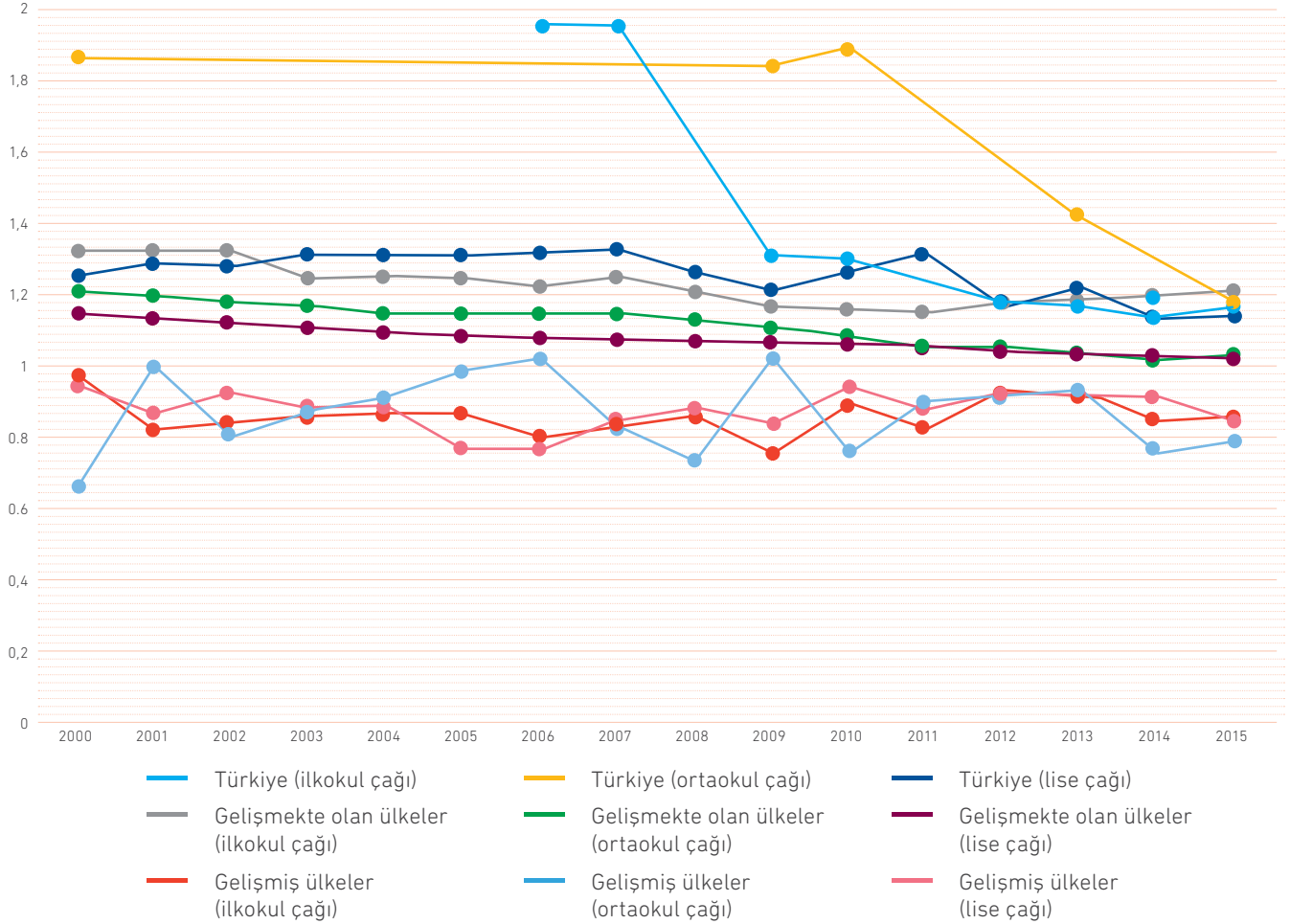
4. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi'nin izlenmesinde UNESCO'nun kullandığı göstergelerden birisi okul dışındaki çocukların oranına dair toplumsal cinsiyet eşitliği endeksidir. Okul dışındaki kız ve oğlan çocukların ilgili çağ nüfusuna oranından hesaplanan ayarlanmış toplumsal cinsiyet eşitliği endeksi 0 ile 2 arasında bir değer alır ve endeks 1'e eşit olduğunda okul dışındaki kızlarla oğlanların oranları birbirine eşit olur, bu değer 1'den büyük olduğunda okul dışındaki kızların oranı oğlanlara kıyasla daha fazladır. Bu göstergedeki duruma bakıldığında Türkiye'nin 2000'den bu yana kat ettiği ilerlemeye rağmen halen gelişmiş ülkelerin² oldukça gerisinde olduğu, özellikle ortaokul ve lise düzeyinde gelişmekte olan ülkelerin de gerisinde kaldığı görülüyor.

¹ TÜİK 2017 Çocuk İstatistikleri'nde 15-17 yaş grubundaki çocukların yaklaşık yarısının kız çocuklar olduğu düşünülebilir. Bu sayı Millî Eğitim Bakanlığı'nın 14-17 yaşındaki kızların okullulaşma oranıyla beraber düşünüldüğünde ilgili yaş grubunda yaklaşık 250.000 okul dışında kız çocuğunun olduğu anlaşılıyor.

² UNESCO'nun Küresel Eğitim İzleme Raporu için yaptığı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler sınıflamasına dayanmaktadır. Kaynak: <http://data.uis.unesco.org/>

Grafik 1: SKH 4'te kız çocukların durumu (Alt hedef 4,5: 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması)

İlkokul, ortaokul ve lise çağında okul dışındaki çocukların oranı, ayarlanmış toplumsal cinsiyet eşitliği endeksi

Kaynak: UNESCO İstatistik Enstitüsü (<http://data.uis.unesco.org/>)

Eğitime erişimdeki eşitsizliğin yanı sıra, eğitimin ardından iş yaşamındaki toplumsal cinsiyet eşitliğine dair göstergeler bu alanda da çok ciddi problemler bulunduğunu gösteriyor.

Eğitime erişimdeki eşitsizliğin yanı sıra, eğitimin ardından iş yaşamındaki toplumsal cinsiyet eşitliğine dair göstergeler bu alanda da çok ciddi problemler bulunduğunu ve 5. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi kapsamında alınması gereken epey mesafe olduğunu gözler önüne seriyor. Örneğin, en büyük 50 şirketin en yüksek karar alma organlarındaki kadınların oranının 2016 itibarıyla halen OECD ortalamasında %20 ve Türkiye'de %12 gibi oldukça düşük olması (OECD, t.y.), kadınların güçlenmesi için kritik öneme sahip 5.5 nolu "Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması" hedefi için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiğini gösteriyor.

Raporun bir sonraki bölümünde de değinileceği üzere, kız çocukların güçlenmesi onların yaşamlarının üzerine bütüncül bir bakış açısı ile eğilmeyi gerektirir, bu doğrultuda kızların eğitime erişimleri kadar önemli bir diğer konu da onların iyi olma halidir. OECD ülkeleri genelinde 15 yaşındaki kız ve oğlan çocukların yaşam memnuniyetleri arasında çarpıcı bir farklılık bulunuyor. Yaşamlarından memnun veya çok memnun olduğunu söyleyen oğlanlarla (%76,5) kızlar (%66,1) arasında yaklaşık 10 puan gibi ciddi bir fark bulunuyor (OECD, 2017a). Türkiye’de yaşamından memnun veya çok memnun olduğunu söyleyen kızların oranı %44,6 iken bu oran oğlanlar için %53 olup aradaki fark OECD ortalamasına yakındır.

Yaşamlarından memnun olmadıklarını söyleyen kızların oranı Türkiye’de %32,8’dir ve bu oran ile Türkiye tüm OECD ülkeleri arasında yaşamından memnun olmadığını belirten kız çocukların oranının en yüksek olduğu ülkedir. Bu sonuçlar hem küresel hem de ulusal boyutta kız çocukların daha düşük yaşam memnuniyetine sahip olduğu son derece üzücü bir tabloya işaret ediyor.

Sonuç olarak hem Türkiye’de hem de dünya genelinde ilerlemeler kat edilmiş olmakla beraber kız çocukların eğitimi ve güçlenmesi yolunda halen atılması gereken pek çok adım bulunuyor. Özellikle okul öncesi ve ortaöğretimdeki okullulaşma oranlarının istenen düzeyden uzak olması dikkate alındığında, Türkiye’de halen eğitime erişemeyen çok sayıda kız çocuğun okullulaşmasının sağlanması gerekiyor. Ayrıca eğitime bir dönem erişebilmiş ve okula kaydolmuş ancak erken ayrılan kızların geri kazanılması da önemli bir sorun alanı olarak karşımıza çıkıyor. Öte yandan, eğitime erişimin yanında eğitim ortamlarına ve eğitimin içeriğine dair, örneğin öğretmen ve yöneticilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yaratıcı ve pekiştirici uygulamaları ile öğretim programları ve ders materyallerindeki cinsiyetçi basmakalıp unsurlar gibi sorun alanlarında geliştirilmesi gereken pek çok unsur bulunuyor. Bu durumun bir sonucu olarak da değerlendirilebilecek, STEAM (bilim, teknoloji, mühendislik, sanat, matematik) alanlarına yönelen kızların oranının istenen seviyelerde olmaması meselesi de üzerinde durulması gereken bir başka önemli sorundur.

Son olarak, **Türkiye, 2016 yılı itibarıyla ne işte ne okulda olan 15-29 yaş arası genç kız ve kadınların aynı yaş grubu içindeki oranının en yüksek olduğu ülkedir (OECD, 2017b).** Türkiye’de 15-29 yaşındaki genç kız ve kadınların %41,5’i hem okulda değil hem de herhangi bir işte çalışmıyor. Bu oran erkekler için 15,2 olup iki cinsiyet arasında büyük bir uçurum bulunuyor. Bu tablo, genç kız ve kadınların güçlenmesi yolunda ele alınması gereken en önemli sorunlar arasında yer alıyor.

Yaşamlarından memnun olmadıklarını söyleyen kızların oranı Türkiye’de %32,8’dir ve bu oran ile Türkiye, tüm OECD ülkeleri arasında yaşamından memnun olmadığını belirten kız çocukların oranının en yüksek olduğu ülkedir.

Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar: Aydın Doğan Vakfı'nın Kız Çocuklarının Güçlenmesi İçin Faaliyetleri

Kız çocuklarının güçlenmesi, Türkiye'nin hedeflerine sağlam adımlarla ilerlemesi anlamına geliyor.

Kız çocukların ve genç kadınların güçlenmesini sağlamak için onların eğitime erişimlerini sağlamaya yönelik çalışmaların yürütülmesi şüphesiz büyük önem taşıyor. Ancak kızların güçlenmesinin nitelikli eğitime erişime ek olarak çalışma hayatında eşit fırsat ve çıktılara erişim, karar alma süreçlerine etkin katılım ve liderlik gibi pek çok başka bileşenleri de bulunur.

Aydın Doğan Vakfı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kız çocukların ve genç kadınların güçlenmesi için eğitimden iş gücüne kadar geniş bir alanda çalışmalar yürütüyor. Aydın Doğan Vakfı'nın çalışmaları, 2005-2015 yılları arasında en büyük destekçisi olduğu Baba Beni Okula Gönder (BBOG) seferberliği kapsamında yürütüldü. Vakıf, toplamda 33 kız yurdunun yapıldığı bu dönemde 5 yurdun yapımını kendisi üstlendi. BBOG döneminde ayrıca okul ve spor tesisleri inşa edildi ve kız çocukların eğitim hakkıyla ilgili kamuoyunda farkındalık oluşturmayı hedefleyen savunu faaliyetleri gerçekleştirildi.

Kız çocukların ve genç kadınların güçlenmesini sağlamak için onların eğitime erişimlerini sağlamaya yönelik çalışmaların yürütülmesi şüphesiz büyük önem taşıyor. Ancak kızların güçlenmesinin nitelikli eğitime erişime ek olarak çalışma hayatında eşit fırsat ve çıktılara erişim, karar alma süreçlerine etkin katılım ve liderlik gibi pek çok başka bileşenleri de bulunur. Dolayısıyla kızların tam anlamıyla güçlenmelerini sağlamak için bu alandaki gayretlerin okullulaşmanın ötesine giden bütüncül bir bakış açısı taşıyor olması gerekir.

Bütüncül yaklaşım, yalnızca eğitime erişebilmeye yönelik çalışmaları değil, kız çocukların içinde buldukları eğitim süreçlerini ve eğitimden sonraki aşamaları da tümüyle dikkate alan bir faaliyetler bütünü gerektirir. Kız çocuklar güçlü bireyler olma yolunda eğitim hakkına erişirken eğer içinde bulunulan eğitim ortamı gerek öğretmenler, okul yöneticileri ve akranlar, gerekse öğretim materyalleri sebebiyle toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirici nitelikteyse, kızlara toplumdaki yerlerinin çeşitli rollerle sınırlı olduğu veya ilgi duyabilecekleri bazı alanların ve mesleklerin "onlara göre olmadığı" öğretileridir. Bunun yanı sıra okuldaki öğretim programları liderlik becerileri, sportif ve kültürel faaliyetlere katılım gibi kız çocukların hem bugünkü, hem de ilerleyen yıllarda iş yaşamlarındaki başarıları ve mutlulukları açısından kilit öneme sahip "yumuşak beceriler"e hakettiği önemi atfetmeyebilir (Sperling ve Winthrop, 2016), onların ihtiyaç duydukları rol model ve mentörlere erişimlerini sağlamayabilir. Benzer şekilde, kızların eğitim alabilmeleri için gerekli fiziksel şartların sağlanması adına okulların yurtlarının bulunması son derece önemlidir ancak bununla beraber yurtlarda kızların güçlü bireyler olarak yetişmesine olanak sağlayan nitelikli bir ortam olması kritik öneme sahiptir.

Bütüncül bakış açısından bahsederken üzerinde önemle durulması gereken diğer nokta da kız çocukların akademik başarıları kadar iyi olma hallerine de odaklanılması gerektiğidir (OECD, 2017a). Bu yaklaşım, çocukların yaşam kalitesini ve memnuniyetini ön plana alır ve onların hem bugünkü hem de gelecekteki yapabilirliklerini geliştirmeyi amaçlayan “yapabilirlik yaklaşımı” (capability approach) ile yakından ilişkilidir (ERG ve TEGV, 2016; Nussbaum ve Sen, 1993; Uyan-Semerci ve Erdoğan, 2014).

Aydın Doğan Vakfı bugünkü çalışmalarını işte bu bütüncül çerçeve ışığında sürdürüyor. Kız çocuklarının ve genç kadınların okuması ve kaliteli eğitim yoluyla eşit hayat fırsatlarına kavuşmaları için onları Türkiye'nin hem “bugün”ü hem de “yarın”ı olarak gören bir anlayışla hareket eden Aydın Doğan Vakfı, okul, yurt ve spor tesisleri yapımıyla sınırlı kalmayıp, 2015 sonrası dönemde hem genç kızları ve kadınları, hem de öğretmenleri ve yöneticileri kapsayan pek çok proje ve faaliyet ile çalışmalarına devam ediyor.

Aydın Doğan Vakfı bu çalışmalarını üç ana başlık altında gerçekleştiriyor. Bunlardan ilki, kız çocuklarının “eğitim yoluyla güçlenmesi”dir. Eğitim, kız çocukların güçlenmesinin en etkili araçlarından biri, belki de en önemlisidir (Klugman ve ark., 2014). Bu sebeple Aydın Doğan Vakfı çalışmalarını kızların okullaşması ve eğitim olanaklarından tam ve eksiksiz bir biçimde faydalanabilmesi odağında yürütüyor. Vakıf bunun yanında, kızların toplumsal yaşamın her alanında güçlü ve aktif bireyler olarak yer alması adına büyük önem taşıyan sanat ve spor yoluyla güçlenme üzerine de çalışmalar yapıyor. Elinizdeki raporun sıradaki bölümü tüm bu faaliyetleri yakından inceliyor.

Eğitim, kız çocukların güçlenmesinin en etkili araçlarından biri, belki de en önemlisidir. Bu sebeple Aydın Doğan Vakfı, çalışmalarını kızların okullaşması ve eğitim olanaklarından tam ve eksiksiz bir biçimde faydalanabilmesi odağında yürütüyor.

Kız çocukları ve genç kızlarımız, Türkiye'nin bugününü ve yarını...

Biz, kız çocuklarımıza inanıyor ve güveniyoruz. Eğitimli kızlarımız, donanım ve birikimleriyle bizi umutlu ve başarılı yarınlara taşıyacak.

*Okulların ve yurtların
"görme, işitme, koklama,
dokunma gibi duyularına
hitap eden fiziksel
özellikleri, öğrencilerin okul
deneyimlerini biçimlendiren
önemli özelliklerden biridir".
(ERG, 2017)*

Kız Öğrenci Yurtları Proje Destek Fonu

Okulların ve yurtların "görme, işitme, koklama, dokunma gibi duyularına hitap eden fiziksel özellikleri, öğrencilerin okul deneyimlerini biçimlendiren önemli özelliklerden biridir" (ERG, 2017). Bu açıdan eğitimin fiziksel ortamları, bu ortamları geliştirecek kaynakların yeterliliği ve öğrenciler için ne kadar ulaşılabilir olduğu son derece önemlidir.

BBOG yurtlarında kalan kız çocukların eğitim-öğretim yılı içindeki vakitlerinin neredeyse tamamının okul ile pansiyonda geçtiği dikkate alındığında, yurttaki fiziksel şartların ve buna bağlı olarak değişen yaşam kalitesinin onların iyi olma hali üzerinde etkisi olması kaçınılmazdır. İyi olma halinin yanında, ve bununla bağlantılı olarak, olumlu ortamların okula aidiyet hissini pekiştirme potansiyelinin bulunduğu (Goodenow ve Grady, 1993; Patterson, 2012) düşünüldüğünde, yurtlar akademik başarı için de önem arz ediyor.

Bu yüzden Aydın Doğan Vakfı inşa ederek Millî Eğitim Bakanlığı'na devrettiği yurtların ihtiyaçlarını bugün de sürekli olarak takip ederek kalitelerinin devamını sağlamaya katkıda bulunuyor. Vakıf, yurt ve okullara temizlik hizmetleri ve yaşanan sorunlar nedeniyle ihtiyaç duyulan finansal destek için bütçe ayırmasına ek olarak, yurttaki kalan kız öğrencilerin yaşam koşullarını iyileştirmek ve güçlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla bir Proje Destek Fonu oluşturdu. Bu kapsamda yurt yöneticileri, yurt personeli, öğretmenler ve öğrenciler beraber hazırladıkları bir proje ile yurtlarındaki bir gereksinimi ve bununla ilgili neler yapılabileceğini somut biçimde ortaya koyarak Proje Destek Fonu'na başvuruda bulunabiliyor. Fon ile şu ana kadar 9 yurttaki birer proje uygulanarak;

- yurtların içinde öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri "sosyal oda"lar ve spor odaları oluşturuldu,
- kültürel aktiviteler ve geziler düzenlendi,
- gönüllülük çalışmaları yapıldı,
- bir müzik korosu kuruldu.

Bu imkanlardan faydalanan öğrenci sayısı yaklaşık 900'dür.

Proje Destek Fonu'nun bir diğer çok önemli özelliği de öğrencilerin kendi ihtiyaçlarını projelendirerek sunmasına imkan vermesi ve bunu teşvik etmesidir. Bu şekilde öğrenciler girişimcilik ve akademik beceriler yönünden destekleniyor, proje çalışmaları onlara "yapabilirim" duygusu ve motivasyonu veriyor. Ayrıca kız çocukların gereksinimlerini yine onlardan dinleyerek kız çocukların sesini önemseyen bir yaklaşım sergileniyor.

Yurt Öğrencilerine Üniversite Hazırlık Kitapları

Türkiye'de hane halkı tarafından yapılan eğitim harcamaları yıllar geçtikçe artıyor olup, eğitim kurumlarına yapılan harcamaların içinde hane halkı tarafından harcanan paranın oranı OECD ortalamasının üzerindedir (ERG, 2017; TÜİK, 2016). Bu masrafların içinde üniversiteye hazırlık önemli bir yer tutuyor ve sosyoekonomik açıdan dezavantajlı durumda bulunan öğrenciler için büyük bir maddî yük oluşturuyor.

Aydın Doğan Vakfı, kızların bu sınavlarda başarılı olabilmelerini sağlamak adına BBOG yurtlarında kalan lise son sınıf öğrencilerine her dönem başında üniversite hazırlık setleri dağıtıyor. Bu setlerden her yıl yaklaşık 800 öğrenci faydalıyor.

Candan Fetvacı

Aydın Doğan Vakfı
Yürütme Kurulu Başkanı

"BBOG seferberliği kapsamında hayata geçirilen yurtlarda kalan kız çocuklarının nitelikli bir yurt ortamına sahip olmaları, onların başarılarını tetikleyecek ve kendi ayakları üzerinde durabilen özgüvenli gençler olmalarını sağlayacak çok önemli bir unsur."

Sadece kızlarımız için değil, eğitimciler, aileler ve herkes için çok yönlü projeler...

Biliyoruz ki, kızlarımızın hak ettikleri konuma gelmeleri için çok çalışmamız gerekiyor. Öğretmenlerin, ailelerin ve akranların algılarını da değiştirmek çok önemli.

Aydın Doğan Vakfı, yurttaki öğrencilerin yanı sıra yönetici ve öğretmenlerin hedef kitle olarak belirlendiği bir dizi eğitim faaliyeti de yürütüyor.

Yurt Yönetici ve Öğretmenlerinin Eğitimi

Yurt yöneticileri ve öğretmenler, yurttardaki kız çocukların mutluluğu ve akademik başarısında kilit bir rol oynuyor. Kızların nitelikli bir yurt ortamına sahip olmaları için tüm yurtların yönetici ve öğretmenlerinin meslekî gelişimlerini devam ettiren, eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kimseler olması önem taşıyor. Öte yandan British Council ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın okulların toplumsal cinsiyet eşitliği açısından durumunu ortaya koymak üzere 40 okulda yaptığı araştırma, Türkiye'deki pek çok okul yöneticisi ve öğretmenin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun hem genel olarak hem de eğitim ve öğretim ortamları bağlamında önemini yeteri kadar bilmediklerini ve bilme ihtiyacı da hissetmediklerini gösteriyor (Engin Demir ve ark., 2016).

Aydın Doğan Vakfı, buradan hareketle yurttaki öğrencilerin yanı sıra yönetici ve öğretmenlerin hedef kitle olarak belirlendiği bir dizi eğitim faaliyeti de yürütüyor. BBOG kapsamında hizmete sunulan 33 kız öğrenci yurdunun bağlı buldukları okulların müdürleri, yurttan sorumlu müdür yardımcıları, psikolojik danışman ve rehberler ile belletici öğretmenler İstanbul'a davet edilerek 2006 yılından bu yana her yıl 1 hafta süreyle ergen kızlarla iletişim ve yaşam becerileri, pansiyon yönetimi ve kız çocuklarına rol model eğitimcilik gibi çeşitli alanlarda eğitimler veriliyor. Her yıl yaklaşık 100 eğitimcinin katıldığı programdaki eğitimler Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü ile imzalanan protokol kapsamında gerçekleştiriliyor ve üniversite öğretim görevlileri ve konunun uzmanı eğitimciler tarafından veriliyor. Bu program eğitimcilerin meslekî gelişimlerini sağlamaları ve güncel bilgi ve uygulamalardan haberdar olmalarını sağlamanın yanı sıra, yurtlarla ilgili çalışmalar yapmaya devam eden Aydın Doğan Vakfı'nın o yurttardaki eğitimcilerle iyi bir iletişim kurmasına katkı sağlıyor ve yapılan çalışmalardan en yüksek düzeyde verim alınmasına olanak tanıyor.

“Başarı Beni İstanbul’a Götürüyor” Programı

Aydın Doğan Vakfı, kız öğrencilerin kültürel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla BBOG yurtlarında kalan başarılı öğrencileri “Başarı Beni İstanbul’a Götürüyor” programı ile bir hafta boyunca İstanbul’da ağırlıyor. Bu program ile öğrenciler;

- İstanbul’un tarihi yerlerini gezdikleri kültürel aktivitelere katılıyor,
- Üniversite ziyaretleri ile okumak istedikleri bölümler hakkında bilgilendirme fırsatı elde ediyor,
- Rol model kadınlar ile tanışarak deneyim paylaşımlarında bulunuyorlar.

Raporun önceki bölümünde de değinildiği üzere, Türkiye tüm OECD ülkeleri arasında yaşamından memnun olmadığını belirten kız çocukların oranının en yüksek olduğu ülkedir (OECD, 2017a). Bunun önemli sebeplerinden birisi kız çocukların okul kaynaklı strese yoğun biçimde maruz kalması olabilir (Choi, 2018); Türkiye’deki 15 yaşındaki genç kızların %64,6 ile büyük bir oranı çok iyi hazırlandıkları bir sınav öncesi bile çok endişeli hissettiklerini belirtiyor. Bu oran oğlanlar için %49,1 olup arada önemli bir fark bulunuyor. Başarı Beni İstanbul’a Götürüyor programı, yurtlarda kalan kızlara eğlenme ve sosyalleşme fırsatı vererek iyi olma hallerini desteklemesi ve yaşam memnuniyetlerini yükseltmesi noktasında büyük önem taşıyor.

Ebru Özalmete

Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Yadigar Mehmet Binali Kız Öğrenci Yurdu

“(…) Aydın Doğan Vakfı’na çok teşekkür ederim. Benim hayalim İstanbul’u gezmekti ama artık gerçeğim oldu. Bizi çok mutlu ettiniz, umarım siz de hep mutlu olursunuz. Babam bana okumanın asla boşa çıkmayacağını söylerdi. Ve gerçekten de öyle oldu. Sizin sayenizde. Mezun olduktan sonra İstanbul’da görüşmek üzere.”

İstanbul, Anadolu'daki başarılı kız öğrencilere kollarını açıyor...

Kız öğrencilerin başarıları, kültürel gelişimlerine katkıda bulunacak projelerle ödüllendiriliyor. Öğrenciler, mega kent İstanbul'u yakından tanıma fırsatı buluyor.

Öğrencilerden alınan geri bildirimler, Başarı Beni İstanbul'a Götürüyor'un bazı kızlara hayatında ilk defa sinemaya gitme, bazılarına ise ilk defa başka bir şehre seyahat etme fırsatı verdiğini gösteriyor. Öğrencilerin program hakkındaki görüşleri bu gezinin onların motivasyonlarına üst düzey katkıda bulunduğunu açıkça gösteriyor.

Program, aynı zamanda başarıyı ödüllendirerek kız çocuklara üst düzey akademik bilgi ve becerileri edinmesi noktasında motivasyon kaynağı sağlıyor. Öğrencilerden alınan geri bildirimler, Başarı Beni İstanbul'a Götürüyor'un bazı kızlara hayatında ilk defa sinemaya gitme, bazılarına ise ilk defa başka bir şehre seyahat etme fırsatı verdiğini gösteriyor. Öğrencilerin program hakkındaki görüşleri bu gezinin onların motivasyonlarına üst düzey katkıda bulunduğunu açıkça gösteriyor.

2009 yılından bu yana her yıl 12 yurttan 36 öğrenci, onlara eşlik eden 12 öğretmenle birlikte geziye katılıyor. Bugüne kadar yaklaşık 300 öğrenci bu programdan faydalandı.

Üniversite Bursları ve Mentorluk Programı

Aydın Doğan Vakfı, başarılı ancak sosyoekonomik açıdan dezavantajlı kadın üniversite öğrencilerinin öğrenimlerine destek olmak amacıyla 2015-2016 akademik yılından bu yana bir burs programı uyguluyor. Bu kapsamda,

- Boğaziçi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde okuyan ve üniversite sınavında ilk 500 içinde yer alan, veya
- İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuyan ve ilk 1.000 içinde yer alan, veya
- Lise döneminde Baba Beni Okula Gönder yurtlarında kalarak 4 yıllık üniversite kazananlar arasından seçilen genç kadınlara burs veriliyor. 2017-2018 akademik yılı itibarıyla 105 kadın bu burs ile öğrenimlerine devam ediyor. 2018-2019'da 40 yeni bursiyere daha ulaşılması planlanıyor.

Vakıf, öğrenimlerine İstanbul'da devam eden öğrencilere burs desteğine ek olarak ayrıca bir mentorluk programının parçası olma fırsatı sunuyor. Programın detaylarına geçmeden önce, mentorluğun genç kadınların güçlenmesini destekleme noktasında taşıdığı kilit role değinmekte fayda var.

Mentorlar genç kızların ve kadınların iş ve eğitimle ilgili fırsatlara dair bilgi edinmelerini ve etraflarında olan bitenden haberdar olabilmelerini sağlar. Mentorlar kızların yeni sosyal bağlantılar edinmelerine, kendilerine duydukları güveni pekiştirmelerine, onların hayata dair hedefler belirlemelerine ve bu hedefleri gerçekleştirmelerine yardımcı olur. Öte yandan mentorlar ayrımcı toplumsal cinsiyet normlarıyla mücadelede çok önemli bir rol oynar (Sperling ve Winthrop, 2016). ABD'de yapılan ve mentorluğun mühendislik okuyan kadın üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerini tespit etmeyi amaçlayan bir çalışma, mentorluğun genç kadınların zihinlerini toplumsal cinsiyete dair basmakalıp yargılardan koruyan bir "sosyal aşı" görevi gördüğünü gösteriyor (Dennehy ve Dasgupta, 2017). Araştırma, kadın mentorlarla eşleştirilen öğrencilerin daha az kaygılı olduklarını, okuldan ayrılma ihtimallerinin daha düşük olduğunu, daha fazla motive olduklarını ve ayrıca mezuniyetten sonra mühendislik alanında çalışma ihtimallerinin daha fazla olduğunu ortaya koydu. Her ne kadar eğitim, toplumsal cinsiyet ile ilgili kız çocuklara ve kadınlara zarar veren yerleşik normların yıkılmasını sağlama potansiyeline sahip olsa da (Klugman ve ark., 2014), Türkiye'de eğitimin böyle bir değişimi sağladığını gösteren güçlü bir veri bulunmuyor; bu noktada mentorların rolü daha da önem kazanıyor.

Aydın Doğan Vakfı, başarılı ancak sosyoekonomik açıdan dezavantajlı kadın üniversite öğrencilerinin öğrenimlerine destek olmak amacıyla 2015-2016 akademik yılından bu yana bir burs programı uyguluyor.

Daha fazla kadın yönetici ve kadın lider, daha fazla umut demek...

Sadece ilkokul ve ortaöğretim çağındaki değil, üniversiteli kızların da kişisel gelişimleri, ülkemizin ilerlemesi için büyük önem taşıyor.

Mentorlar, kızların yeni sosyal bağlantılar edinmelerine, kendilerine duydukları güveni pekiştirmelerine, onların hayata dair hedefler belirlemelerine ve bu hedefleri gerçekleştirmelerine yardımcı olur.

Mentorlar genç kadınları hem kişisel yaşamlarında hem de iş yaşamında karşılaşılabilecekleri zorluklar karşısında daha dirençli olmaya motive etme noktasında da büyük önem taşıyor. Mentorluğun motivasyon yoluyla eğitim yaşamında ve profesyonel yaşamdaki çıktılar olumlu etkilediğine dair pek çok çalışma bulunuyor (Campbell ve Campbell, 1997; Bearman ve ark., 2007; Cosgrove, 1986). Liderlik ve yöneticilik pozisyonlarında bulunan kadınların genç kızların eğitim, doğurganlık ve meslek seçimi konularındaki fikirlerini etkileyebildikleri, örneğin genç kadınların erkeklerin yoğunlukta olduğu sektörlere yönelmelerinde belirleyici oldukları görülüyor (Beaman ve ark., 2012; Campos ve ark., 2013). Bu anlamda kadınların iş hayatında temsiliyetinin düşük olduğu STEM alanı için mentorluk daha da büyük önem taşıyor.

Aydın Doğan Vakfı, Doğan Grubu'nda görevli yöneticilerin desteğiyle 2016 yılından bu yana mentorluk programı gerçekleştiriliyor. Vakıf bu programla bursiyerlerin öğrenim hayatları boyunca ve özellikle daha sonrasında iş yaşamlarında bağımsız, kültürlü, açık fikirli, öğrenmeye hevesli, başarılı bireyler olmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Programda öncelikle mentorluk ve menti eğitimleri veriliyor. Eğitimler sonrası mentor ve mentiler eşleştiriliyor ve bir tanışma toplantısı ile bir araya geliyor. Program, bir yıl boyunca öğrenciler ile onlara mentorluk yapan yöneticilerin sürekli iletişim halinde olmalarına imkan sağlıyor. Mentorluk programına bugüne kadar 53 genç kadın katıldı ve katılımcılar programın onlara sağladığı sosyal ağ ve iletişim olanaklarından faydalanmaya devam ediyor.

Aydın Doğan Vakfı, üniversiteli kızların profesyonel hayata hazırlanmasına destek olmak ve onların geleceğin güçlü liderleri olarak yetişmelerine katkı sağlamak amacıyla "Genç Liderler Yaz Kampı" düzenliyor.

Genç Liderler Yaz Kampı

Günümüzde toplumsal cinsiyet eşitliğinin halen gerçekleşmemiş bir ideal olduğunun en önemli göstergelerinden birisi dünyada kadınların işgücüne katılımı gittikçe artarken liderlik ve yöneticilik pozisyonlarında bulunan kadınların sayısının halen çok az olmasıdır. Türkiye’de 2016 yılında en büyük 50 şirketin en yüksek karar alma organlarındaki kadınların oranı %12 olup bu oran %20’lik OECD ortalamasının altındadır (OECD, t.y.), kaldı ki liderlik pozisyonlarında olan her 5 kişiden yalnızca birinin kadın olduğu OECD ortalaması da oldukça düşüktür. Kadınların yöneticilik ve liderlik pozisyonlarında yüksek temsiliyetinin hem daha yüksek üretkenlikle ilişkili olması (McKinsey, 2008), hem de kadınların önündeki bariyerlerin ve onların tam potansiyellerini kullanmalarına izin vermeyen mekanizmaların insan hakları bağlamında sorun teşkil etmesi açısından bu rollerdeki erkek dominasyonu hem küresel hem de ulusal ölçekte ciddi bir sorundur. Bu noktada hedef kitlesi genç kızlar olan liderlik ile ilgili eğitici program ve uygulamalar genç kızların ve kadınların güçlenmesi açısından büyük önem taşır. Bu programlar gelecek nesiller için kadın rol modeller yaratması ve bu sayede pek çok başka liderlerin yetişmesine ön ayak olarak kız çocukların ve kadınların güçlenmesi noktasında verimli bir döngü yaratır (UNESCO, 2017).

Aydın Doğan Vakfı buradan hareketle üniversiteli kızların profesyonel hayata hazırlanmasına destek olmak ve onların geleceğin güçlü liderleri olarak yetişmelerine katkı sağlamak amacıyla "Genç Liderler Yaz Kampı" düzenliyor. Kampta gençler altı gün boyunca güne yoga ile başlıyor ve ardından farklı sanatsal ve sportif faaliyetlere katılma fırsatı buluyor. Daha sonra öğrenciler güçlü ve zayıf yanlarını keşfederek sorunlarla baş etme yöntemleri üzerine konuştukları 'Liderlik'; Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun ele alındığı 'Proje Geliştirme' ve gençlerin ihtiyaç duyduğu alanlar göz önüne alınarak hazırlanan 'Kişisel Gelişim' atölyelerine katılıyorlar. Genç Liderler Yaz Kampı'nın hedefleri arasında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu öğrencilerin gündemlerine almak ve genç kızların güçlenmesi konusunda sosyal projeler geliştirmelerini sağlamak da bulunuyor. Kampa ilk defa düzenlendiği 2017 yazında 20, 2018 yazında ise 25 öğrenci katıldı.

Evet, başarabilirler! Çünkü daha önce başarmış örnek kadınlar var..

Geçmişte başarılı ve örnek olmuş her kadın, geleceğe ilerleyen kızlarımıza yol gösterebilir diye projeler geliştiriyoruz.

Öğrencilerin Sen de Yapabilirsin! Projesi ile ilgili verdikleri geri bildirimler, projenin genç kadınlara daha önce tanışma ve konuşma fırsatı bulamadıkları rol modelleri ile yakın ilişki kurma fırsatı verdiğini ve bu durumun onlara büyük bir motivasyon kaynağı olduğunu gösteriyor.

Sen de Yapabilirsin! Projesi

Yukarıda kız çocukların ve genç kız ve kadınların güçlenmesinde büyük rol oynadığı ortaya konan mentorlar, onların yaşamında danışman, arkadaş, öğretmen gibi farklı kimlik ve işlevlerle yer alabilir. Bunlardan biri de onların "rol model" görevi görmeleridir.

Rol modeller iş hayatındaki kadınların görünürlüğüne pekiştirmesi ve bu sayede kadınların istedikleri her alanda kariyer hedefleyebileceği inancını yerleştirmesi sayesinde iş hayatını, özellikle de kadın oranının erkeklere kıyasla oldukça düşük olduğu STEM/STEAM alanını daha erişilebilir hale getiriyor. Rol modeller kadınların şimdiye kadar neler başardığının ve şimdi de neler başarabileceğinin en canlı örneklerini genç kızlar için sergiliyor.

Öte yandan Türkiye'de yapılan bir araştırma "eğitimin cinsiyet eşitliği tutumları üzerindeki etkisinin (...) otomatik biçimde gerçekleşmediğini" gösteriyor (Dinçer, Kaushal ve Grossman, 2014; aktaran Şaşmaz, 2016). Okulun eksik kaldığı bu noktada rol modeller kızların toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili düşüncelerini olumlu yönde etkileme potansiyeli açısından da büyük önem taşıyor.

Rol modeller aile bireyleri, öğretmenler ve iş hayatından kadınlar olabileceği gibi, akranlar da bu işlevi görebilir. Pek çok araştırma kendilerine yakın yaşlardaki rol modellerin kızlar için olumlu etkisini ortaya koyuyor ve akranlar sayesinde kızların rol modelleri kendileri ile daha kolay özdeşleştirebilmelerinin ayrıca avantajları olabileceğini gösteriyor. Örneğin Bangladeş'te uygulanan Kishoree Kontha (Genç kızların sesi) adlı bir program beslenme, hijyen, çocuk hakları ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet gibi konularda onlara rol model olabilecek genç kızlarla beraber çalışmanın kız çocukların kendilerine daha çok güvenmesine, daha bağımsız hissetmelerine ve eğitimlerine devam etmelerine katkıda bulunduğunu gösterdi (Scales ve ark., 2013). Pakistan'da uygulanan HOPE isimli bir başka projede ise okula gitmeyen kız çocukların okula giden akranları ile eşleştirildikten sonra onlarla beraber yaşam becerileri, sağlık ve mesleki eğitim gibi konularda eğitim almaları ve bu sayede akran rol modeli edinmeleri kızların okullulaşma oranını yarı yarıya artırdı (World Vision, t.y.). UNICEF'in Mozambik, Nepal ve Madagaskar'daki çalışmaları da akran rol modellerin kız çocuklar için motivasyon kaynağı olma, okula devamı sağlama, stres ve kaygıyla mücadele etmeyi öğrenme gibi konularda ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor (UNICEF, 2013).

Akranları rol model olarak benimsemenin olumlu etkisine ek olarak, Madagaskar'da 640 ilkokulda 72 rol modelle yapılan bir başka çalışma kendilerine benzer sosyoekonomik durumda olan kişilerin rol model olmasının farklı sosyoekonomik düzeydeki kişilerin rol model olmasına kıyasla daha büyük bir olumlu etkiye sahip olduğunu gösteriyor (Nguyen, 2008). Bu şekilde rol modeller kendileriyle benzer dezavantajlara sahip genç kız ve kadınların neler yapabileceğini gösterebiliyor.

Bu bilimsel çerçeveden hareketle Sen de Yapabilirsin! projesi, Genç Liderler Yaz Kampı'na katılan üniversite öğrencileri tarafından genç arkadaşlarına destek olmak amacıyla geliştirildi. Proje kapsamında öğrenciler lisans öğrenimlerine devam ederken, Gümüşhane Şiran Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu'na giderek yurttaki kalan genç kızlar ile çalışmalar yürüttü, onlara birer rol model olarak motivasyonlarını ve özgüvenlerini artırmak için çeşitli aktiviteler gerçekleştirdi. Geçtiğimiz yıl sekiz üniversite öğrencisinin yürüttüğü proje için Ekim 2017 ve Nisan 2018'de Şiran'a iki ziyaret gerçekleştirildi ve projeden 90 genç kız yararlandı. 2018-2019 döneminde Sen de Yapabilirsin! projesinin diğer yurtlarda yaygınlaştırılması için çalışmalar devam ediyor.

Program yurtlarda kalan öğrencilerin kendilerine benzer durumda olan kızların neler başarabileceğini görmesini sağlamaya ek olarak, lise öğrencilerine mentorluk yapan genç kadınların proje geliştirme, uygulama ve iletişim becerilerini geliştirmelerine de katkıda bulunuyor.

*Sen de Yapabilirsin!
projesi, Genç Liderler Yaz
Kampı'na katılan üniversite
öğrencileri tarafından genç
arkadaşlarına destek olmak
amacıyla geliştirildi. Proje
kapsamında öğrenciler
lisans öğrenimlerine devam
ederken, Gümüşhane
Şiran Aydın Doğan Kız
Öğrenci Yurdu'na giderek
yurtta kalan genç kızlar
ile çalışmalar yürüttü,
onlara birer rol model
olarak motivasyonlarını
ve özgüvenlerini artırmak
için çeşitli aktiviteler
gerçekleştirdi.*

İnanıyoruz ki pek çok kız çocuğu gelecekte diğer kızlar için iyi birer rol model olacaklar.

Mentorluk Programı, Genç Liderler Yaz Kampı ve Sen de Yapabilirsin! Projesi sayesinde, kız çocuklarının gelişimi için önemli bir döngü oluşturuyoruz.

Büşra Fidanoğlu

Aydın Doğan Vakfı bursiyeri,
Hukuk Fakültesi öğrencisi

Projemiz için gerçekleştirdiğimiz faaliyetler boyunca beni en heyecanlandıran an onlarca genç kızın buz gibi bir havada bizi yurdun bahçesinde beklediği andı. (...) Çünkü o ana dek her şey kelimelerdeydi; kız çocuklarının eğitim hakkı, iç dünyaları, aydınlanmak için kıvılcım bekleyen gelecekleri, her biri birer genç kadın olunca başaracakları işler...

Aydın Doğan Vakfı'nın Mentorluk Programı, Genç Liderler Yaz Kampı ve Sen de Yapabilirsin! projesi sayesinde, mentorları olan yönetici ve lider kadınları kendilerine rol model olarak benimseyen üniversite öğrencileri daha sonra kendileri de yurtlarda kalan genç kızlara birer rol model sağlıyor. Bu genç kızların da çevrelerindeki diğer kızlar için rol modellere dönüşmesiyle bu zincir sürekli büyüyecek ve kız çocukların, genç kızların ve kadınların güçlenmesine her geçen gün daha büyük katkı sağlayacak.

Sen de Yapabilirsin! projesine katılan kız çocukların yorumları

mesela beni m bir şeye özgüvenim yoktu. siz geldiniz ve bialere bir şeyler anlatınız. kendinizin nasıl serbestçe okuduğunuzu anlatınız. ben bu projeyi çok sevdim. sizin sayenizde ben dimi ifade edebiliyorum. ve bana bir özgüven ve çalışma gücü geldi.

Onlar yaptıysa ben de yapabilirim. ben ne kadar yapamıyordum herkes isterse her şeyi yapabilir.

Siz yapabiliyorsanız. artık biz de yapabiliriz.

Dijital gelecek, teknolojik becerileri gelişmiş kızlarımızla gelecek...

Kızlarımızın, 21. yüzyılın teknolojik becerilerine sahip olarak yetişmesi, Türkiye ekonomisine daha fazla değer katmaları anlamına geliyor.

Kod Yazma Eğitimleri

Kız çocukların eğitim yoluyla güçlenmesi yolunda küresel boyutta en önemli meselelerden birisi kızların STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik) alanında güçlenmesini sağlamak, onların bu alanla ilgilenmesinin ve bu alanlardaki kariyerlere yönelmesinin önündeki engelleri kaldırmaktır.

OECD'nin 2015 yılında yürüttüğü Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA), 15 yaş grubundaki oğlanların mühendis, bilim insanı ya da mimar olmayı hedeflemelerinin kızlara göre iki kat daha olası olduğunu gösteriyor (OECD, 2017c). Ayrıca, OECD ülkeleri genelinde bilişim teknolojileri alanında kariyer hedefleyenlerin oranı oğlanlarda %4,8 iken kızlarda bu oran yalnızca %0,4'tür. **PISA verisine göre Türkiye bilim ve mühendislik alanında bir kariyere yönelmeyi düşünen kız ve oğlan çocukların oranı arasındaki uçurumun en fazla olduğu OECD ülkelerinden biridir. Türkiye'deki 15 yaşındaki oğlanların yaklaşık %25'i, kızların ise yalnızca %10'dan azı bilim ve mühendislik alanlarında kariyer düşünüyor (OECD, 2017c).**

Toplumsal cinsiyet temelli meslek ayrımını önlemek, Türkiye'deki kız veya oğlan hiçbir çocuğun ilgi ve yeteneklerinin boşa gitmemesini ve çocukların tam potansiyellerini gerçekleştirebilmelerini sağlamak adına büyük önem taşıyor.

15 yaşındaki çocukların gelecekle ilgili beklentilerini yansıtan bu verilerin ortaya koyduğu tablonun değişmesi mümkün. Kız çocuklar içinde buldukları toplumun, özellikle de aile ve arkadaşlarının etkisiyle mühendislik ve teknoloji gibi bazı disiplinlerin ve mesleklerin kendilerine uygun olmadığını düşünüyor olabilir. Kızların bu alanlara dair kafalarında oluşmuş basmakalıp yargılar bu mesleklere yönelmekle ilgili onların cesaretini ve hevesini kırabilir. Bu tablonun dönüşümü, kızların bu alanlarda çalışacak bilgi ve becerileri edinmeleri ve istedikleri her alana yönelebilecek özgüven ve motivasyonu kendilerinde bularak güçlenmeleri ile mümkün olabilir.

Aydın Doğan Vakfı bu doğrultuda kız çocukların STEM alanlarına ilgisini artırmak ve bazı temel bilgi ve becerileri kazandırmak için bir başlangıç olarak STEM eğitiminin temel taşlarından kabul edilen kod yazma eğitimlerine odaklanıyor. Vakıf, bu sayede kızların ilgi alanları ve yapabilirliklerine dair vizyonlarının genişlemesine ve onların 21. yüzyılın teknoloji becerilerine uyum sağlayıp yetkinlik kazanmalarına destek olmayı hedefliyor.

Vakıf, Gümüşhane ilindeki Işıl Sema Doğan İlkokulu'nda okul müdürü ve öğrencilerin taleplerine yanıt vererek bir bilgisayar laboratuvarı kurdu. Laboratuvarda 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ekim ayından itibaren öğretmenlere eğitici eğitimi verildi, ardından öğrencilere kod yazma eğitimlerinin verileceği bir proje hayata geçirildi. Gümüşhane'nin merkezinde yer alan bu okulun yanı sıra Şiran ilçesinde bulunan Aydın Doğan Kız Öğrenci yurdunda da bir bilgisayar laboratuvarı kurularak her yaş grubuna uygun çeşitli STEM faaliyetleri uygulanmaya başlandı.

Toplumsal cinsiyet temelli meslek ayrımını önlemek, Türkiye'deki kız veya oğlan hiçbir çocuğun ilgi ve yeteneklerinin boşa gitmemesini ve çocukların tam potansiyellerini gerçekleştirebilmelerini sağlamak adına büyük önem taşıyor.

Sadece eğitimde ve iş hayatında değil, spor ve sanatta da güçlü kızlar...

Kızlarımızın içindeki cevheri ortaya çıkarmak en büyük hedeflerimizden biri. Bu yüzden farklı branşlarda özel ve önemli projeler geliştiriyoruz.

Kültür ve sanatın bireylerin kendilerini en iyi biçimde ifade edebilmelerini sağlama yolundaki önemli rolünden yola çıkan Aydın Doğan Vakfı, kızların sanat yoluyla güçlenmesi hedefi doğrultusunda da çalışmalar yürütüyor.

Baksı Öğrenci Sanat Şenliği

Kadınların güçlenmesi yakın zamana kadar eğitime, siyasal, ekonomik ve toplumsal hayata katılım ile değerlendiriliyorken bunlara ek olarak kültür ve sanat alanı da artık gittikçe artan biçimde kadının güçlenmesiyle ilişkili olarak ele alınıyor (Mellor, 2010). Benzer biçimde, sanatın yaratıcılık ve tasarımdan gelen güçle bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarını destekleme potansiyelinden yola çıkılarak son yıllarda yukarıdaki bölümde bahsedilen STEM alanlarına sanat (art) da entegre edildi ve STEAM şeklinde ele alınmaya başlandı.

Kız çocukların sanat yoluyla güçlenmesine yönelik çalışmaların dünya çapında pek çok örneği bulunuyor. Örneğin Etiyopya'daki Long Live the Girls! (Çok yaşayın kızlar!) girişimi, kızlara yaratıcı yazarlık aktiviteleri için güvenli alanlar oluşturuyor, atölyeler ve sokak performansları yoluyla kız çocukların kendilerini ifade etmeleri için farklı platformlar oluşturuyor (Busiello, t.y.). Hindistan'daki Music Bati ve Paraguay'daki Landfill Harmonic projeleri de kızların müzik ile ilgilenmeleri yoluyla özgüvenlerini pekiştirmeyi ve onların yaratıcılık, işbirliği, iletişim becerileri gibi alanlarda kendilerini geliştirmelerini destekliyor.

Kültür ve sanatın bireylerin kendilerini en iyi biçimde ifade edebilmelerini sağlama yolundaki önemli rolünden yola çıkan Aydın Doğan Vakfı, kızların sanat yoluyla güçlenmesi hedefi doğrultusunda da çalışmalar yürütüyor. Vakıf, Prof. Dr. Hüsamettin Koçan tarafından Bayburt'ta kurulan Baksı Müzesi'nde her yıl gerçekleştirilen Baksı Öğrenci Sanat Şenliği'ni destekliyor. Bu sene Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Erzurum Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Aydın Doğan Vakfı ve Baksı Kültür Sanat Vakfı ortaklığında 6.sı düzenlenen şenlikte resim yarışması ve çocuk sanat atölyeleri gibi aktiviteler aracılığıyla ilkökul, ortaokul ve lise çağındaki çocukların sanatla buluşması sağlandı. Eylül 2018'de atölye çalışmaları düzenlendi ve "Yeteneğin Eğitimi" üst başlıklı bir çalıştay yapıldı. Daha sonra ise çocuklar Baksı Müzesi'nde atölye çalışmalarının sonuçlarını sergiledi. Şenlikte ayrıca belirlenen başarılı öğrencilere bir yıllık eğitim bursu ödülü verildi. Aydın Doğan Vakfı, üç şehirden 65'i kız toplam 90 çocuğun katıldığı şenlikte tüm kız çocuklara burs desteği verdi. Vakıf, düzenlenen çalışmaya finansal destek yoluyla da projeye katkıda bulundu.

Malatya Kız Futbol Kulübü'ne Destek

Spor ve fiziksel aktivite kız ve oğlan tüm çocukların sağlıklı yaşamı ve iyi olma hali için büyük önem taşır (WHO, 2008), sportif faaliyetler öğrencilerin sağlığı ile doğrudan ilişkili olması sebebiyle aynı zamanda akademik başarı için de önemli belirleyicilerdendir (Aston, 2018). Öte yandan spor, kız çocukların güçlenmeleri, eğitim hayatlarını sürdürmeleri ve eşit bireyler olarak toplum hayatına katılmaları için de önemli bir araçtır. Kendilerini lider olarak gören, fikirlerini söylemek ve konuşmak ile ilgili tereddüt etmeyen ve diğer insanları etkileyen kararlar alma gücüne sahip olduğunu söyleyen kızların oranı spor ile ilgilenen kız çocuklarında sportif faaliyetlere katılmayan diğer kızlara oranla daha yüksektir (O'Neil ve ark., 2015; Eschenbacher, 2011; British Council, t.y.). Sporun kadınların güçlenmesi ve bu sayede toplumsal kalkınma için kolaylaştırıcılık görevi gördüğüne Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında Birleşmiş Milletler tarafından da açıkça işaret ediliyor (UNOSDP, t.y.). Ancak UNESCO'nun okullardaki beden eğitimi ile ilgili küresel ölçekte gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçları Avrupa ve Kuzey Amerika da dahil olmak üzere dünyanın pek çok yerinde kızların sportif aktivitelere ve beden eğitimine katılımının önünde engeller olduğunu ortaya koyuyor (UNESCO, 2013).

Bu engelleri ortadan kaldırmak için kızların spor faaliyetlerine gerek amatör gerek profesyonel katılımının desteklenmesi ve teşvik edilmesi büyük önem taşıyor. Bu anlayış çerçevesinde Aydın Doğan Vakfı, 2015 yılından bu yana Malatya Kız Futbol Kulübü'ne finansal destek sağlıyor. Vakıf, kız çocukların güçlenmesi için tüm sporların içinde futbolun toplumsal cinsiyete dair kalıplaşmış düşünceleri dönüştürme potansiyeli açısından özellikle önemli bir yeri olduğuna inanıyor.

Melisa Akdeniz (17)

Futbolcu

"Mahallede top oynamak istediğimde bana hep 'Sen kızsın, git bebeğinle oyna' diyorlardı ama ben onlara rağmen futbol oynamaya devam ettim. Hatta erkekler bana topu vermezse çalıp patlatıyordum. Ailem ilk zamanlar "Derslerine engel olur" diyordu ama tam tersi... Hayatıma bir düzen geldi: Antrenmana git, iki saat ders çalış, duş al..."

Kızların sesini herkese duyurmak için özel ve önemli bir gün...

11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü'nde düzenlediğimiz konferansla, daha fazla kızımızın sesi, talebi ve çözümü oluyoruz.

Hakkında ulusal ve uluslararası basında yer alan haberlerle 20 milyon kişiye ulaşan Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı, kız çocukların eğitimi ve toplumsal hayata katılımının önemiyle ilgili farkındalık yaratılmasına çok büyük bir katkıda bulunuyor.

Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı

11 Ekim günü, Birleşmiş Milletler'in kararıyla Dünya Kız Çocukları Günü olarak kutlanıyor. Aydın Doğan Vakfı, kız çocukların güçlenmesine dair toplumsal farkındalığı artırmak ve savunu faaliyetlerine zemin oluşturmak amacıyla 11 Ekim gününde konferans düzenlenmesine karar verdi. Kadın ve çocuk hakları alanında çalışan sivil toplum temsilcileri, önde gelen özel sektör kuruluşlarının temsilcileri, BM temsilcileri, dünyadan ve Türkiye'den akademisyenler ve sanat ve spor camiasından rol model isimlerin bir araya gelerek görüşlerini paylaştıkları Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kız çocukların ve genç kadınların güçlenmesine dair farkındalık oluşturan ve bu sayede kız çocukların güçlenmesi için harekete geçilmesine olanak sağlayan bir platform yaratmayı hedefliyor.

Bu konferansların ilki 2015'te **"Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ve Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesi"** temasıyla Aydın Doğan Vakfı, UNICEF, UN Women, UNFPA ve BM Türkiye işbirliğinde gerçekleştirildi. Konferansta eğitim ve güçlenme kavramları tartışılırken gerek sivil toplum gerek özel sektör tarafından bu alanda yürütülen çeşitli çalışmaların sonuçları ve çıkarılan dersler paylaşıldı. Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı'nın ikincisi 2016 yılında **"Kapsayıcı ve Kaliteli Eğitim ile Çocuk Yaşta Evliliğe Son"** teması altında düzenlendi. Konferans başta çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi olmak üzere kız çocukların nitelikli eğitime erişimlerinin önündeki engelleri tartışmak üzere bir diyalog ortamı oluşturdu. Etkinlik kapsamında ayrıca "Kız Çocukların Güçlenmesi ve Sosyal Uyum Çalıştayı" düzenlendi. Çalıştayda Türkiye'nin çeşitli illerinden 42 çocuk bir araya gelerek çocuk haklarını, kız çocukların içinde bulunduğu durumu ve yapılması gerekenleri konuştu. 2017'de **"21'inci Yüzyılda Sosyal Değişimin Aktörleri Olarak Kız Çocukları"** temasıyla düzenlenen konferansta ise kız çocukların dayanıklı toplumlar inşa etmedeki rolleri ve ihtiyaçları ele alındı.

Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı etkinlikleri kız çocukları ve genç kızları bir araya getirmesi ve böylece onların sesini dinlemek ve gündemlerini, düşüncelerini ve güncel problemlerini kendilerinden duyma fırsatı vermesi yönüyle de büyük önem taşıyor. Etkinliğe katılan çocukların dile getirdiği düşünceler³ Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı'nın kızların güçlenmesi konusunu tartışmayı sağlamanın yanında güçlenmeye bizzat katkı sağladığını da kanıtlar niteliktedir.

³ Katılımcı kızların sözleri Pinar Öktem (2015). Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar. Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ve Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesi. Konferans Nihai Raporu kaynağından alınmıştır.

"Bu konferans kesinlikle benim fikrimi değiştirdi. Yani bazen 'okumasam da olur, nasıl olsa başka türlü hayatlar var' diye düşünüyor insan; ama şimdi kesin biliyorum okumaya devam edeceğim. Bunun gibi konferanslar kızları teşvik etmek için önemli."

2015 Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı katılımcısı kız çocuk

"Bazen hani ileride ne olacağımızdan bahsederken bazı öğretmenler 'o meslek kız mesleği değil erkek işi' falan diyorlar. Aslında bunu neredeyse bütün meslekler için diyorlar. Ama burada gördük ki bu doğru değil."

2015 Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı katılımcısı kız çocuk

Hakkında ulusal ve uluslararası basında yer alan haberlerle 20 milyon kişiye⁴ ulaşan Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı, kız çocukların eğitimi ve toplumsal hayata katılımının önemiyle ilgili farkındalık yaratılmasına çok büyük bir katkıda bulunuyor.

Yine farkındalık oluşturma çalışmaları kapsamında 2018 yılında Aydın Doğan Vakfı tarafından düzenlenen 35. Uluslararası Karikatür Yarışması'nda kız çocuklarının güçlenmesi için gelen çizime özel ödül verildi ve konuyla ilgili seçilen karikatürler için sergi düzenlendi. Vakıf ayrıca 30. Genç İletişimciler Yarışması'nda kızların eğitimi ve güçlenmesi için gelen film ve belgesele özel ödül verdi.

Kız çocuklarla ilgili savunu faaliyetlerine imkan tanıyan bir diğer önemli gün de 11 Şubat'tır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 2015 yılında 11 Şubat tarihini, kadınların ve genç kızların, STEM eğitimi ve araştırma faaliyetlerine her seviyedeki katılımlarını teşvik etmek amacıyla Uluslararası Bilimde Kadınlar ve Kız Çocukları Günü (Women and Girls in Science) ilan etti. Bu kapsamda 8-9 Şubat 2018 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 'Barış ve Kalkınma için Bilimde Eşitlik ve Denklik' temalı iki günlük bir konferans gerçekleştirildi. Türkiye'den üst düzey davetli olarak katılan Aydın Doğan Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Hanzade Doğan Boyner ise birçok üst düzey devlet ve sivil toplum temsilcisinin bulunduğu etkinliklerin açılışında bir konuşma yaptı ve "Ekonomik Güçlendirmede Eşitlik ve Denklik: Çok Paydaşlılığın Etkileşimi" başlıklı oturumun moderatörlüğünü üstlendi.

⁴ Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı Yansımaları Raporu'na göre (Ekim 2016, UNITE İletişim)

Dünya Kız Çocukları Günü Kitap Projesi

Aydın Doğan Vakfı, toplumsal cinsiyet rollerinin çocukluktan itibaren şekillendiği gerçeğinden yola çıkarak Doğan Egmont işbirliğiyle kız çocukların güçlenmesini, cesaretlenmesini ve ilham almasını amaçlayan öykülerden oluşan bir seçki hazırladı. Tanıtımı 11 Ekim 2018 Dünya Kız Çocukları Günü'nde yapılacak olan ve 9-12 yaş grubu hedef alınarak hazırlanan seçkide değerli yazarların kahramanı kadınlar olan öyküleri yer alıyor. Aydın Doğan Vakfı bu kitap projesi ile yeni kuşakların güçlü kadınlarla çocukluktan itibaren tanışmalarını sağlamayı hedefliyor.

Her projenin gelişim aşamasında, bilimsel araştırmalar var...

Kız çocukları ve genç kızlarımızın geleceğini şekillendiren projelerimizi bilimsel araştırmalarla destekleyip, sonuçları değerlendiriyoruz.

Aydın Doğan Vakfı, kız çocuklarının eğitimi ve güçlenmesi konularında yürüttüğü çalışmalarını, bilimsel araştırmalar ışığında gerçekleştiriyor. Vakıf; eğitim, kız çocukları ve kadınlar, toplumsal cinsiyet gibi alanlarda araştırmalara öncülük ediyor.

Araştırmalar

Raporun giriş kısmında belirtildiği üzere Türkiye'deki kız çocukların durumuna ilişkin birbirinden farklı sorun alanları ve kızların güçlenmesinin önünde pek çok engel bulunuyor. Kız çocukların durumuna ışık tutan her türlü veri bu sorunları anlamak ve sorunların çözümüne katkıda bulunan müdahale ve politikalara şekil vermek adına büyük önem taşıyor.

Aydın Doğan Vakfı, kız çocuklarının eğitimi ve güçlenmesi konularında yürüttüğü çalışmalarını, bilimsel araştırmalar ışığında gerçekleştiriyor. Vakıf; eğitim, kız çocukları ve kadınlar, toplumsal cinsiyet gibi alanlarda araştırmalara öncülük ediyor, ayrıca bu alanda yürütülen diğer bilimsel çalışmaları destekliyor. Araştırma sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılmasıyla elde edilen veriler ışığında etkin savunular faaliyetleri yürütülmesi hedefleniyor. Aydın Doğan Vakfı'nın yürüttüğü ve desteklediği her yeni araştırma, beraberinde kız çocuklarına dair incelenmesi gereken yeni soruların işaretlerini getiriyor ve başka araştırmalara yol gösteriyor.

Türkiye'de cinsiyete dayalı başarı farkı araştırmaları

Aydın Doğan Vakfı ve Eğitim Reformu Girişimi işbirliğiyle gerçekleştirilen Türkiye'de cinsiyete dayalı başarı farkı araştırmaları 2015 yılında uygulanan iki önemli uluslararası değerlendirme olan PISA ve TIMSS'te Türkiye'deki kız ve oğlan çocuklar arasındaki başarı farkını ve bu farkın belirleyicilerini inceledi. Araştırma, kızların başarı motivasyonu, okula aidiyet hissi ve öğrenmeyi sevme gibi avantajlı özelliklerinin PISA ve TIMSS puanlarına gerektiği kadar yansımadağını ortaya koydu ve bu durumun nedenlerinin araştırılması gerektiğini gösterdi.

"Hayal Kuran ve Gerçekleştiren Nesiller İçin" Okuyan Kızlar, Aydınlik Yarınlar

Bu araştırma ile kız çocukların eğitiminin hem çocukların kendileri hem de toplum için olumlu sonuçlarına dair dünyadan ve Türkiye'den güncel araştırmaların sonuçları paylaşılırken, Türkiye'de Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin başlamasından bu yana kız çocukların eğitimi alanında alınan mesafe UNESCO verileri ışığında değerlendirildi ve bu ilerlemeye katkı sağlayan politika ve projeler ele alındı. Araştırma ayrıca Baba Beni Okula Gönder seferberliğinin etkinliklerini özetliyor, yarattığı etkileri ortaya koyuyor ve Vakfın 2015 sonrasındaki kız çocukların eğitimine destek projelerinin kapsamında yer alan etkinlikleri değerlendiriyor.

TürkiyedeCocuklar.org

TESEV işbirliğiyle hazırlanan internet sitesi, özellikle kız çocukları ile ilgili çalışan karar alıcı, akademisyen ve sivil toplum örgütlerinin faydalanması amacıyla, Türkiye'deki çocuklarla ilgili demografik, sosyal ve ekonomik verileri bir araya getirdi ve kolay okunabilen harita, grafik ve görsellere dönüştürdü. Böylece konuyla ilgilenen paydaşların çeşitli projeler geliştirirken kullanabilecekleri, hem tarihsel hem de mekânsal bir görsel veri bankası oluşturulması amaçlandı.

Kız Yurtlarında Gelişimi Destekleyen Ortam Projesi Araştırması

Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi araştırmacıları tarafından yürütülen bu araştırmada Baba Beni Okula Gönder (BBOG) yurtlarında kalan 14-18 yaş grubu genç kızların akademik, sosyal ve duygusal durum ve gereksinimlerini belirlemeyi ve yurt ortamlarının fiziksel, sosyal ve kültürel koşullarının tespitini amaçlayan nicel bir anket çalışması yürütüldü. Çalışma, 30 yurttan toplanan veriler ışığında elde edilen ergen kızların gelişim göstergelerine ilişkin bulguları ortaya koydu, ayrıca öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimlerini ve yurt yaşamlarını destekleyecek programların temelini oluşturmaya yönelik öneriler geliştirdi.

Sosyal Bakım Hizmetlerine Kamu Yatırımlarının İstihdam, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Yoksulluğa Etkileri: Türkiye Örneği

Aydın Doğan Vakfı'nın desteğiyle İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi tarafından gerçekleştirilen bu araştırma, çocuk bakım merkezleri ve okul öncesi eğitim kurumlarına yapılacak ek harcamaların beraberinde getireceği yeni iş fırsatlarını, gelir ve yoksulluk açısından etkilerini ve ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliği açısından çıktılarını değerlendirdi. Raporda sosyal bakım sektörünün yoksulluğun azaltılması ve kadının iş gücüne katılımının artırılması noktasında taşıdığı potansiyel Türkiye'de ekonomik büyümeyle özdeşleştirilmiş inşaat sektörü ile karşılaştırılıyor.

Baba Beni Okula Gönder Projesi Etki Analizi

Aydın Doğan Vakfı, Türkiye'de kızların eğitimi alanında yürütülen en büyük çalışmalardan biri olan BBOG projesinin etkisini ortaya koyan bir araştırma yaptırdı. Araştırmada BBOG yurtlarından yararlanan kızlar ile yararlanmamış olanlar arasında eğitim hayatına devam, sivil hayata katılım, karar alma süreçlerinde yer alma gibi çeşitli konulardaki farklar ortaya konuldu. Bu çalışma ile ayrıca geçmişte BBOG yurtlarında kalmış ve halen kalmakta olan gençlerin yurtlara dair değerlendirmelerinin alınması, BBOG yurtlarında yöneticilik ve öğretmenlik yapan eğitimcilerin görüşlerinin öğrenilmesi ve son olarak da kamuoyunun BBOG hakkındaki algısının keşfedilmesi amaçlandı.

Aydın Doğan Vakfı'nın yürüttüğü ve desteklediği her yeni araştırma, beraberinde kız çocuklarına dair incelenmesi gereken yeni soru işaretlerini getiriyor ve başka araştırmalara yol gösteriyor.

Eğitimden Sağlığa, Kültürden Bilime Kadar Gerekli Olan Her Alanda Katkı

Kız çocukları için savunuculuğun yanında, onları topluma kazandıracak projelerle ülkemize çok şey kazandırıyoruz. Barınma, beslenme, okuma, iş gelişimi, sanatsal ve sportif etkinlik gibi bütüncül bir fayda sistemi oluşturuyoruz.

*Aydın Doğan Vakfı,
Türkiye'nin kalkınma
yolculuğunda çağdaş ve
evrensel uygarlığın önemli
bir üyesi olması ve en doğru
biçimde temsil edilmesi için
eğitimden sağlığa, kültürden
bilime kadar gerekli olan her
alanda var gücüyle katkı
sağlamaya devam edecek.*

Kız çocukların ve kadınların güçlenmesine dair hedeflerin birden fazla sürdürülebilir kalkınma hedefiyle ilişkili olması, toplumsal cinsiyet eşitliğine uzanan yolda pek çok farklı koldan çabanın gerekliliğini gözler önüne seriyor. Bu yolda kızların nitelikli eğitime erişimi konusunda dünyada ve Türkiye'de önemli ilerlemeler kat edilmekle beraber okula kayıtlı olmayan veya kayıtlı olduğu halde düzenli devam edemeyen ya da okuldan erken ayrılan kız çocukların sayısı arzu edilen düşük seviyelerden çok uzaktadır. Bu sebeple kızların güçlenmesi için yapılan çalışmalarda okullulaşmayı artırma vurgusunu sürdürmek bugün de büyük önem taşıyor.

Bununla beraber, nitelikli eğitimin kızların güçlenmesi için en önemli araçlardan biri olmasına rağmen okullulaşmayı sağlamanın güçlü kızların yetişmesi için tek başına yeterli olmadığının altını çizmek gerekiyor. Bu doğrultuda kızların içinde buldukları eğitim süreçlerinin ve eğitimden sonraki aşamaların da tümüyle dikkate alınması gerekir. Kadınların özellikle STEAM alanında düşük oranda temsil edilmesi ve karar alma pozisyonlarında erkeklere göre çok daha az bulunması dikkate alındığında, kızların ilerleyen yaşamlarında ne olmak isterlerse onu olabilecekleri özgüvenini taşıdıklarından emin olmak, liderlik becerileri kazanmalarına yardımcı olmak ve onlara rol modeller ve mentorlar sağlamak büyük önem taşıyor.

Aydın Doğan Vakfı kız çocukların güçlenmesi yolundaki faaliyetlerini bu anlayışla, onların yaşamlarını ve gereksinimlerini bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde ele alarak sürdürüyor ve kızların bilim, spor ve sanat yoluyla güçlenmesi için çalışıyor. Vakıf, kızların okula gidebilmesi için gerekli fiziksel şartların sağlanması adına okul ve yurtlar inşa etmesinin yanında bu yurtlarda kalan öğrencileri proje destek fonu aracılığıyla sürekli olarak desteklemeye devam ediyor. Vakıf yalnızca yurtlarda kalan öğrencilerle değil, kızların güçlenmesinde oynadıkları kritik rol sebebiyle yurt yöneticileri ve öğretmenlerle de çeşitli etkinlikler gerçekleştiriyor. Aydın Doğan Vakfı, yurtlarda kalan kız çocukların dışında sosyoekonomik açıdan dezavantajlı olan başarılı üniversiteli genç kızlara da burs desteği sağlıyor. Vakıf ayrıca genç kızları iş yaşamına hazırlayan eğitimler ile liderlik becerilerini geliştirme fırsatları sunan platformlar oluşturuyor, kızları onlara yol gösterecek mentorlar ile buluşturuyor. Vakıf, gerek yaptırdığı ve desteklediği bilimsel araştırmalar gerekse Dünya Kız Çocukları Günü Konferansı aracılığıyla kızların topluma güçlü ve üretken bireyler olarak katılmasının önündeki engelleri ortaya koyuyor ve çözüm önerilerinin tartışılacağı ortamlar sağlıyor. Bu yönüyle Aydın Doğan Vakfı Türkiye'de kız çocuklar için savunuculuk faaliyetleri yürüten en öncü kuruluşlar arasında geliyor.

Kaynaklar

Aston, R. (2018). Physical health and well-being in children and youth: Review of the literature. OECD Education Working Papers, No. 170. Paris: OECD Publishing.

Beaman, L., E. Duflo, R. Pande, ve P. Topalova (2012). Female leadership raises aspirations and educational attainment for girls: A policy experiment in India. *Science* 335: 582-586.

Bearman, S., S. Blake-Beard, L. Hunt, ve F.J. Crosby. (2007). New Directions in Mentoring. T.D. Allen ve L.T. Eby içinde. *Blackwell Handbook of Mentoring: A multiple Perspectives Approach*. New York: Blackwell.

British Council. (t.y.). Empowering women and girls through sport. Erişim adresi: https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/00748_british_council_case_study_1_awk_v2.pdf. (Son erişim tarihi: 30 Ağustos 2018).

Busiello, F. (t.y.). Arts for Social Change? Creative Projects Empowering Women and Youth. Erişim adresi: <https://www.gsdmagazine.org/arts-for-social-change-creative-projects-empowering-women-youth/>. (Son erişim tarihi: 14 Ağustos 2018).

Campbell, T. A. ve E. D. Campbell. (1997). Faculty/Student Mentor Program: Effects on Academic Performance and Retentions. *Research in Higher Education*, 38, 727-742.

Campos, F., M. Goldstein, L. McGorman, A. M. Munoz Boudet, ve O. Pimhidzai. (2013). Breaking the Metal Ceiling: Female Entrepreneurs Who Succeed in Male-Dominated Sectors in Uganda.

Choi, A. (2018). Emotional well-being of children and adolescents: Recent trends and relevant factors. OECD Education Working Papers, No. 169. OECD Publishing: Paris.

Cosgrove, T. J. (1986). The Effects of Participation in a Mentoring-Transcript Program on Freshmen. *Journal of College Student Personnel* 27, 119-124.

Dennehy, T. C. ve Dasgupta, N. (2017). Female peer mentors early in college increase women's positive academic experiences and retention in engineering. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 114 (23), 5964-5969.

Dinçer, M. A., N. Kaushal ve M. Grossman (2014). Women's education: Harbinger of another spring? Evidence from a natural experiment in Turkey. *World Development* 64: 243-258.

Engin Demir, C., A. Z. Kılıç, B. Çalışkan, E. Hanbay Çakır, N. Güney Kahraman, Ü. Şener Özbek (2016). Okulların Toplumsal Cinsiyete Duyarlılık Açısından Değerlendirilmesi Başlangıç Durum Değerlendirmesi ve İhtiyaç Analizi Raporu. Erişim adresi: http://etcep.meb.gov.tr/application/assets/admin/uploads/userfiles/files/arastirma_raporu.pdf (Son erişim tarihi: 12 Eylül 2018).

ERG (2017). Eğitim izleme raporu 2016-17. İstanbul: ERG

ERG ve TEGV. (2016). Çocukların gözünden okulda yaşam: Araştırma raporu. İstanbul: ERG ve TEGV.

Eschenbacher, H. (2011). CARE Bangladesh Girls' Education and Leadership Evaluation Innovation through Sport: Promoting Leaders, Empowering Youth. Final evaluation report. Saint Paul: Miske Witt.

Goodenow, C., ve Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friends values to academic motivation among urban adolescent students. *Journal of Experimental Education*, 62(1), 60–71.

Klugman, J., L. Hanmer, S. Twigg, T. Hasan, J. McCleary-Sills, ve J Santamaria (2014). Voice and Agency: Empowering Women and Girls for Shared Prosperity. Washington: World Bank.

McKinsey&Company. (2008). Women Matter 2. Female leadership, a competitive edge for the future. Erişim adresi: https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Organization/Our%20Insights/Women%20matter/Women_matter_oct2008_english.ashx. (Son erişim tarihi: 11 Eylül 2018).

MEB. (2017). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2016/17'. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2018). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017/18'. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Mellor, N. (2010). Empowering women through the arts. Erişim adresi: <http://www.mei.edu/content/empowering-women-through-arts>. (Son erişim tarihi: 13 Ağustos 2018).

Nguyen, T. (2008). Information, Role Models and Perceived Returns to Education: Experimental Evidence from Madagascar. Erişim adresi: <https://www.povertyactionlab.org/sites/default/files/documents/Nguyen%202008.pdf>. (Son erişim tarihi: 12 Eylül 2018)

Kaynaklar

- Nussbaum, M. ve A. Sen (1993). *The Quality of Life*. Oxford: Clarendon Press
- O'Neil, T., G. Plank ve P. Domingo. (2015). *Support to Women and Girls' Leadership: A Rapid Review of the Evidence*. London: Overseas Development Institute.
- OECD. (t.y.). *Employment: Female share of seats on boards of the largest publicly listed companies*. Erişim adresi: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54753> (Son erişim tarihi 7 Eylül 2018).
- OECD. (2017a). *PISA 2015 results (volume III): Students' well-being*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2017b). *Education at a Glance 2017. OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2017c). *PISA in focus #69. What kind of careers in science do 15-year-old boys and girls expect for themselves?* Erişim adresi: https://www.oecd-ilibrary.org/education/what-kind-of-careers-in-science-do-15-year-old-boys-and-girls-expect-for-themselves_76e7442c-en. (Son erişim tarihi: 7 Eylül 2018).
- Patterson, J. K. (2012). *The Road to the Top: How Educationally Resilient Black Students Defied the Odds and Earned Admission to a Selective University*. Los Angeles: University of California.
- Scales, Peter C., P. L. Benson, K. Fraher, A. K. Syvertsen, L. Desrhem, R. Makonnen, S. Nazneen, ve Sarah Titus. (2013). *Building Developmental Assets to Empower Adolescent Girls in Rural Bangladesh: Evaluation of Project Kishoree Kontha*. *Journal of Research on Adolescence* 23, no. 1: 171–84.
- Sperling, Gene B. ve Rebecca Winthrop (2016). *What Works in Girls' Education. Evidence for the World's Best Investment*. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Şaşmaz, A. (2016). *Hayal Kuran ve Gerçekleştiren Nesiller İçin. Okuyan Kızlar Aydınlik Yarınlar*. İstanbul: Aydın Doğan Vakfı.
- TÜİK. (2016). *Eğitim harcamaları istatistikleri, 2015*. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21548>. (Son erişim tarihi: 16 Ağustos 2018).

TÜİK. (2018). İstatistiklerle Çocuk. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27596>. (Son erişim tarihi 10 Ağustos 2018).

UNESCO. (2013). World-wide Survey of School Physical Education. Final Report 2013. Erişim adresi: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002293/229335e.pdf>. (Son erişim tarihi: 3 Eylül 2018).

UNESCO. (2017). UNESCO's soft power today: Fostering women's empowerment and leadership. Paris: UNESCO.

UNESCO. (2018). Global Education Monitoring Report Gender Review. Meeting Our Commitments to Gender Equality in Education. Paris: UNESCO.

UNICEF. (2013). Girls Empowering Girls through Mentoring. Erişim adresi: https://www.unicef.org/gender/files/Stories_Girls_Empowering_Girls_through_Mentoring.pdf. (Son erişim tarihi: 3 Ağustos 2018).

UNOSDP. (t.y.). Sport and the Sustainable Development Goals. An overview outlining the contribution of sport to the SDGs. Erişim adresi: https://www.un.org/sport/sites/www.un.org.sport/files/ckfiles/files/Sport_for_SDGs_finalversion9.pdf. (Son erişim tarihi: 12 Eylül 2018).

Uyan-Semerci, P. ve Erdoğan, E. (2014). Türkiye'de çocukların gözünden çocuğun iyi olma halı alanlarının ve göstergelerinin tanımlanması ve değerlendirilmesi. Ankara: UNICEF.

WHO (2008). Global burden of disease: 2004 update. Erişim adresi: www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/2004_report_update/en/. (Son erişim tarihi: 12 Eylül 2018).

World Vision. (t.y.). Harnessing Opportunities for Productive Education for the Girl Child. World Vision, Federal Way, Wash.

Aydın Doğan Vakfı

Burhaniye Mah. Kısıklı Cad.

No:65 34676 Üsküdar, İstanbul / Türkiye

Tel: +90 216 556 91 76 / Faks: +90 216 556 91 47

www.aydindoganvakfi.org.tr